

CUMHURİYET VE ATATÜRK DEVRİMLERİ*

Dr. Hayrettin PARLAKYILDIZ**

A- Cumhuriyetçilik

Cumhuriyet kelimesi, dilimize Arapça **cumhur** kelimesinden gelmiştir. **Cumhur**; kelime olarak halk, ahali, büyük kalabalık demektir. Ayrıca toplu bir halde bulunan kavim veya milleti ifade etmek için kullanılır.

Cumhuriyet kelimesi, TDK Türkçe sözlükte;

“Milletin egemenliği, kendi elinde tuttuğu ve belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı devlet biçimi.”¹ şeklinde verilmiştir;

MEB Örnek Türkçe Sözlükte de;

“Seçilmiş başkanın idaresi altında bulunan devlet. Millet hakimiyetine dayanan devlet şekli.”²

Görüyoruz ki, cumhuriyet kelimesi anlam bakımından, hemen hemen aynı birbirine yakın şekillerde verilmiştir.

Siyasi bir rejim olarak cumhuriyet, halka dayanan gücünü halktan alan bir devlet şeklini ifade eder. Dolayısıyla iktidarın millete ait olduğu bir sistemdir.³

Bu sebeple cumhuriyette egemenlik bir kişi veya zümreye değil, toplumun bütün kesimlerine aittir. Bu anlamda başta devlet başkanı olmak

* Bu konferans Atatürk Araştırma Merkezi Adına 3 Ocak 2003 tarihinde Bursa-Karacabey’de verilmiştir.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

1 **Türkçe Sözlük**, TDK Yayını, Ankara 1988. s. 263.

2 **Örnekleriyle Türkçe Sözlük**, MEB Yayını, Ankara 1995. s. 468.

3 Refik TURAN ve Diğerleri, **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi**, Siyasal Kitabevi, Ankara 1999. s. 290.

üzere, devletin temel organlarında görev yapan kişilerin seçimle işbaşına geldikleri, özellikle bunların belirlenmesinde veraset sisteminin kesinlikle rol oynamadığı bir hükümet modelini benimser. Batı dillerinde **republic** (**public** = kendi kendini idare etmesi) dir. Aynı anlamdaki **demokrasi** kelimesinin karşılığıdır. Fakat terim olarak, uygulamada şekilleriyle demokrasinin eşanlamlısı değildir. Hatta bu bakımdan demokrasiyle hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü, demokrasi cumhuriyet kadar, monarşilerde de geçerli bir sistemdir. İngiltere, İsveç, Hollanda (tek başına yönetimler).

Belçika, Japonya v.s. de olduğu gibi. Cumhuriyet, demokrasi olabilir. Bu takdirde halk idaresine, millî iradeye, serbest seçime, çeşitli partilerin varlığına, subay ve hakimın politikaya karışmamasına bağlıdır (ABD, Almanya, Fransa vs.).

Genel cumhuriyet, komünist olabilir. Bu taktirde tek parti hâkimiyeti vardır. Fakat demokrasiye ait hürriyetlerin hiçbiri mevcut değildir. Seçimler göstermelidir. Halk yönetimi ve millet iradesi söz konusu değildir. Genel cumhuriyet faşist de olabilir. Bu taktirde komünizme karşıdır. Fakat bütün hürriyetler ya yok ya da kısıtlıdır. Mutlaka diktatörlük vardır.

B- Demokrasi

Yine bu kavramı da, sözlük anlamlarından hareketle açıklamaya çalışalım: TDK Türkçe Sözlükte;

Demokrasi: Fr.demokrasi, Yunanca (demos- halk, kratos- iktidar). Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi⁴.

MEB Örnek Türkçe Sözlükte ise; Demokrasi: Milli iradeye, hür seçime dayanan idare şekli, halk iradesi ⁵.

Demokrasi kavramı üzerine birkaç görüş de yazar ve bilim adamlarından alalım: Prof.Dr. Ali Fuat BAŞGİL, “ Demokrasi yolunda” adlı eserinde (s.85);

“Demokrasi her şeyden evvel vatandaşın irade kuvvetine ve karakter terbiyesine dayanır ve buna güvenir.”

4 Türkçe Sözlük, C. 1. S. 353.

5 Örnekleriyle Türkçe Sözlük, C. 1, s. 260.

Prof.Dr. İ.KAFESOĞLU, “Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri” adlı eserinde ise: “Üstün bir **demokrasinin** huzur verici atmosferinden nasibini alan topluluklar adalet ve eşitliğin hakiki manâsını kavramış ve toplum düzeninde anlam dozunu tayin etmeyi başarmış olmalarıdır.”

Prof. Dr. Mehmet KAPLAN “Demokrasi, yani **gizli rey** halkı harekete getiren bir kuvvettir.”

Şair ve yazar Y.Ziya ORTAÇ ise, biraz mizahî bir tarifle veriyor; “**Demokrasi**, sokağın politikaya girmesidir. Onun için iki parmağıyla daima kaldırımın nabzını tutmayan kibar politikacıların bir tek nasibi olur: Avucunu yalamak!”

Gerçek demokrasi, bazı kusurlarına rağmen, 6000 yıllık tarihi içinde insanlığın bulabildiği en iyi, insan haysiyet ve menfaatine en uygun idare şeklidir.

Prof.Dr.Afet İnan, “M. Kemal Atatürk’ten Yazdıklarım” adlı eserinde; Demokrasi prensiplerinin en belirgin özelliklerini şöyle belirtir:

“1- Demokrasi esas itibariyle siyasî anlamdadır. Bizim bildiğimiz demokrasi siyasidir Onun hedefi, milletin idare edenler üzerindeki gözetimi sayesinde siyasî hürriyeti temin etmektir.

2- Demokrasi bir kafa meselesidir. Hükûmet prensibi de, bir adalet muhabbetini ve ahlâk fikrini gerektirir. Demokrasi memleket aşkıdır.

3- Demokrasi esasında ferdîdir. Bu özellik vatandaşın egemenliğe insan sıfatıyla katılmasıdır.

4- En son demokrasi eşitliktir. Bu özellik, demokrasinin ferde ait özelliğinin zorunlu bir sonucudur” (s.71-72).

Demokrasiye karşı olan görüşleri de 3’e ayırır; ”

1. Bolşevik nazariye
2. İhtilalci siyasî sendikalizm
3. Menfaatleri temsili nazariyesi⁶

Demokrasi, kişilerin birbirini dinlemesine dayanan rejimdir.

6 Geniş bilgi için bk. Afet İNAN, M.Kemal Atatürk’ten Yazdıklarım, MEB, Ankara 1971

Demokrasi, tahammül rejimidir.

Demokrasi, kişiyi ve toplumu mutlu kılma, çok seslilik rejimidir.

Demokrasi, bir sınıfın ve kişilerin çıkarına göre hareket etme rejimi olmayıp, kişinin birbirine saygı ve beraber yaşamının mutluluğunu tatma rejimidir.

C- Türkiye’de Cumhuriyet

Cumhuriyet, temel olarak millet egemenliği fikri üzerine kurulmuştur. Türkiye’de cumhuriyet, kurucusu Atatürk’ün düşünceleriyle yakından ilgilidir. Çünkü O, Türkiye’de demokrasi esaslarına uyan bir **cumhuriyet** rejiminin kurulmasını daima samimiyetle istemiştir. Dolayısıyla, bu konuda yapılmış olan çalışmaların, tamamen O’nun direktifleri doğrultusunda gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Bu sebeple, cumhuriyetin Türkiye’ye getirilmesi konusunu iyi anlayabilmek için, Atatürk’ün bu konudaki düşünceleri ve birbirini tamamlayan Atatürk ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak gerekir. Şimdi biz de bu konulara değinerek, konferans konumuzu geliştirmeye çalışacağız:

a) Atatürk İle Cumhuriyet Kavramı Arasındaki İlişki

Atatürk ve **cumhuriyet**, birbirini tamamlayan ve tanımlayan iki kavramdır.

Cumhuriyeti anlamak için Atatürk’ü, aynı şekilde Atatürk’ü anlayabilmek için de, tam ve sağlam temellerden hareket ederek, cumhuriyeti tanımak gerekir. Çünkü Cumhuriyet, Atatürk’ün Türk Millî varlığının korunması, refaha ve mutluluğa erişmesi için düşündüğü ümit ve arzularını şekillendirdiği bir idare şeklidir.

Atatürk gençliğinden beri cumhuriyet fikrini benimsemiş bir devlet adamıdır. O, daha 1902 yılında henüz Harp Akademisinin 1. sınıfındayken hocası Osman Nizami Paşa ile Osmanlı Devleti üzerine yaptığı bir konuşmada, Batılı anlamda yönetimden bahsetmiş ve inkılâp sözüntü dile getirmiştir. Yine 1905’te staj yapmak üzere Şam’a gitmeden önce arkadaşları-

la yaptığı bir toplantıda; “Bu dava, yıkılmak üzere bulunan bir imparatorluktan önce bir Türk Devleti çıkarmaktır.”⁷ diyerek fikrini açıklarken, aynı zamanda da yeni devlet düzeni kurmak olduğunu ifade etmiştir.

Dolayısıyla Atatürk, gençlik yıllarından itibaren cumhuriyetin nasıl bir rejim olduğunu bilen ve milletin böyle bir iradeye kavuşması gerektiren bir kişidir. Hatta bu yıllarda, Türk milletinin mutlaka **cumhuriyet** idaresine kavuşacağını söylemekten de çekinmemiştir.

O, en büyük hayali olan Türk Milletinin cumhuriyet rejimine kavuşması hususunda ilk somut adımı Erzurum Kongresi sırasında atmış ve yaveri Mazhar Müfit KANSU’ya; **zaferden sonra hükümet şeklinin Cumhuriyet olacağını** söylemiştir. Ancak, Atatürk yapmayı planladığı işleri, zamanı gelince ve şartları oluşunca gerçekleştiren bir kişiydi.

Atatürk’e göre Cumhuriyet;

Ahlâkî fazilete dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. Cumhuriyet idaresi faziletli ve namuskâr insanlar yetiştirildiğinden, Türk milletinin karakter ve âdetlerine en uygun idaredir. O, cumhuriyeti millî egemenlik temeline dayanan bir halk hükûmeti olarak görür. Vatandaşın devlete, devletin de vatandaşa karşı hak ve görevlerini en iyi şekilde düzenleyen yönetim şekli olarak benimser.

b) Cumhuriyetin Sağladığı Faydalar

Türkiye’de cumhuriyet, Atatürk’ün bir sır olarak yıllarca kalbinde sakladığı, uğrunda bütün hayatını fedaya hazır olduğu büyük mücadeleler neticesinde elde ettiği bir sonuçtur.

Türkiye’de cumhuriyetin ilânıyla kabine sistemine geçilirken, aynı zamanda devletin demokratikleşmesi yolunda büyük bir adım atılmış ve yapılacak olan inkılâplara ortam hazırlamıştır.

Türkiye’de cumhuriyet; ırk, din, dil ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bütün vatandaşların paylaştıkları ve faydalandıkları bir siyasî rejimdir. Bu rejimin özünü ise, eşitlik ilkesi teşkil eder.

⁷ Ali Fuat CEBESÖY, *Sınıf Arkadaşım Atatürk*, İstanbul, 1967, s. 36.

Cumhuriyet, en gelişmiş ve en ileri devlet şekli olarak, Türk inkılâbının (devriminin) hem ürünü, hem de başarısıdır. Dolayısıyla büyük bir mücadelenin sonucu ve yeni bir dönemin başlangıcı olarak, Türk Milletinin bütün fertleri tarafından kavranması ve sahip çıkılarak korunması gereken bir değerdir.

D- Türkiye’de Cumhuriyetin Temel İlkeleri ve Değişmez Nitelikleri

1) Cumhuriyetin Temel İlkeleri

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu günden beri kendisine güç veren ve Atatürk ilke ve inkılâpları olarak anılan çeşitli prensiblerin yanında, her zaman dayandığı **iki temel ilke** söz konusu olmuştur. Bunlar;

“Şartları içinde **demokratik yönetim şekli** ve **bilimsel düşünce** yapısıdır. Bu çerçevede cumhuriyetin bütün kurum ve kuruluşları, bir yandan **hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir**, öte yandan **hayatta en hakikî mürşit ilimdir**. İlkesine göre şekillenmiş cumhuriyet; **demokratik yönetim** ile **bilimsel düşünce** şeklinin özlerinin aynı olduğu bilinci üzerinde yükselmiştir”.

Ayrıca **hürriyet** (özgürlük) ve her alanda **tam bağımsızlık** da cumhuriyetin değişmez ilkelere ve Türk milletine kazandırdığı temel kavramlardır. Bu kavramlardan birinin yok olması veya içinin boşaltılması gerçek anlamda bir cumhuriyetin varlığından söz edilmemesi anlamına gelir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Atatürk, Türkiye Cumhuriyetini öyle sağlam ilkelere dayandırmıştır ki; bu ilkeler bütün uygar insanlığın özlemini çeke geldiği, demokratik toplum düzeninin millî, hem de uluslar arası seviyedeki gereklerini tutarlı ve samimî bir biçimde karşılayabilecek niteliktedir.

Bu ilkeler etkinliği sürekli artmakta olan çağdaş bilim ve teknolojiyi teşvik ve yeni buluşlara açık olması sebebiyle her alanda sağlanan gelişmelerle günümüz insanlığının en başta gelen özlemlerinden birisi haline gelmiş olan, insan hak ve özgürlüklerinin elde edilmesi ve bunların ulus-

lar arasında adaletli bir barışa uygun biçimde kullanılmasını sağlayabilecek yapıdadırlar.

2) Cumhuriyetin Değişmez Nitelikleri

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasa'da ifadesini bulduğu şekliyle, **demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti** olmak gibi değişmez niteliklere sahiptir.

Bu niteliklerle özdeşleşmiş olan Türkiye Cumhuriyeti kısa zamanda gelişme göstermiştir. Ancak kısa süreli bir gelişme ve değişme ile yetinmeyen Cumhuriyet, her zaman bunu sürekli kılması arayışı içinde olmuştur.

Kuruluşundan itibaren çeşitli alanlarda ilerlemeler sağlamış olmasına rağmen bunu tam anlamıyla yeterli bulmamış ve bugün hâlâ halkının çağdaş ve modern anlamda bir hayat sürmesini sağlamak maksadıyla büyük arayışlar içine girmiştir.

Bu noktada, özellikle cumhuriyetin **değişmez nitelikleri**, aynı zamanda devletin **kalkınma, halkın çağdaş ve modern** yaşamak arzusunun güvencesi durumundadırlar.

Bunlar:

1- Demokratik olmak

2- Lâik olmak

3- Sosyal Devlet Olmak

Halkı kucaklayan, sıkıntılarını çözmek için çalışan, toplumsal ve bireysel anlamda, her alanda bütün vatandaşlarının hayatını güvence altına almayı amaçlayan bir devlet modelidir.

Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruluşundan beri bu niteliğe bağlı olarak onlara her türlü hizmeti götürmeye çalışmıştır.

4- Hukuk Devleti Olmak

Türkiye Cumhuriyeti aynı zamanda bir hukuk devletidir. Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen inkılaplarda hukuk alanında da lâiklik benimsenmiş ve dinî anlayışa uygun düzenlenmiş olan kurallar kaldırılarak; yerlerine akla, mantığa ve bilime dayanan kurallar kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti devletinde, **hukukun üstünlüğü** ilkesi benimsenmiş ve herkesin kanun önünde eşit olduğu prensibi hukukun değişmez niteliklerinden birisi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, adaletin yerini bulmasını sağlamak amacıyla da hâkimlere baskı yapılmasının önüne geçilmiştir.

Türkiye'ye, cumhuriyetin getirilmesi, Türkiye'de Cumhuriyet ile sağlanan gelişmeler ve Türkiye Cumhuriyeti'nin sahip olduğu çeşitli özellikleri de görüldükten sonra, şüphesiz Cumhuriyetin nasıl bir rejim ve ne büyük bir değer olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla, Türk Milletinin bütün fertlerinin bu değere sahip çıkarak, onu koruması gerekmektedir ki, bu noktada **cumhuriyetçilik** ilkesi ortaya çıkmaktadır.

E- Milliyetçilik

Millet, en gelişmiş toplum düzeni olarak, insanlık ailesi içerisinde tarihten itibaren aşamalı olarak gelişmiş, gerçek bir düzeni ifade eder.

Millet aynı tarihe sahip olan, beraber yaşama arzusu gösteren insan topluluğudur.

Etrafında toplanılan bu esas insan topluluklarının özelliklerine göre değişiklik gösterebilir. Meselâ; Fransa'da kültür, Almanya'da ırk, Araplar'da dil, ABD'da tâbiyet kavramlarından oluşur.

Atatürk, milletin tarifini şöyle yapar: "Dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve sosyal toplumdur."

Milliyetçilik ise, millet gerçeğinden hareket eden bir fikir akımı ve çağımızın en geçerli sosyal politika prensiplerinden birisi olarak, bir millete mensup kişilerin, mensup olduğu millete karşı duymuş olduğu bağlılık duygusu ya da millet duygusunun esasını teşkil eden bir kavramdır.

Türk milliyetçiliğinin kendisine has bazı özellikleri de mevcuttur. Meselâ; Türk milliyetçiliğinin esasını millî karakter oluşturur. Ayrıca Türk milliyetçiliği ne dinci, ne de sosyalisttir. Çünkü, milliyet kavramı vardır, bir inanç ve duygudur. O inanç ve duygunun içinde vatanın bölünmez bütünlüğü esastır.

Atatürk Milliyetçiliği de, bu değerler üzerine oturmaktadır. Ayrıca, Atatürk'ün milliyetçilik anlayışında **millet** esastır. Atatürk milliyetçiliğinin

de özellikle Türk milletinin geçmişine olan sevgi ile birlik ve beraberliğine yer ve değer verilmektedir.

Atatürk milliyetçiliği, hürriyete ve insan kişiliğine değer verir, eşitlik fikrine dayanır.

Atatürk milliyetçiliği ilericidir. Çağın gerçeklerine uygun olarak, akıl ve bilimin doğrularına dayanır. Bu çerçevede Türk milletinin dünya medeniyetine bilimsel açıdan hizmetini öngörür.

F- Halkçılık

Halkçılığın üç önemli unsuru vardır:

- a) Halk yönetimi. (siyasî ve demokratik)
- b) Eşitlik.
- c) Sınıf mücadelesini kabul etmemektir.

G- Devletçilik

Devlet yetkilerinin artması, genişlemesi, kamu hizmet ve faaliyetlerinin yayılmasıdır.

Ğ- Lâiklik

Kelime olarak, ruhanî olmayan kimse, dinî olmayan şey, fikir, kurum, prensip demektir.

Lâiklik ise; sosyal hayatta din kurallarına tâbi olmayan hukuk anlayışını ifade eder. Halbuki, gerçek anlamda lâiklik; din ile devlet işlerinin ayrılması ve devletin vicdan işlerinin gerçekleşmesinde tarafsız kalmasıdır.

Lâiklik, Batı ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye’de de cumhuriyet ile birlikte pozitif hukuk alanına girmiştir.

Atatürk’e göre din, bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Dine saygı, inanan kişinin haklarına saygının bir sonucudur.

H- İnkılâpçılık (Devrimcilik)

Kavramları anlamları ne kadar büyürse büyüsün, ne kadar genişlerse genişlesin etimolojik olarak türediği kelimenin sözlük anlamıyla büyük ilişkisi vardır.

İnkılâp; Arapça **kalp** kelimesinden gelmiş olup, bir milletin sahip olduğu siyasî, sosyal, ve askerî alanlarda ki kurumların devlet eliyle makul ve ölçülü metotlarla köklü bir şekilde değiştirilmesi olarak tanımlanmaktadır.

İnkılâp, Türk hukuk sözlüğünde alınan geniş anlamında ise; yukarda ki cümlelerle paralellik göstermektedir.

İnkılâpçılık ise; kurucu ve yapıcı, bir düşünceyle modern toplum hayatında yeni ilerleme ve gelişmelere imkân hazırlamaya yönelik bir düşünceyi benimsemektir.

İnkılâpçılık, bir taraftan uygarlık gereği, yeni inkılâpları öngörürken, diğer taraftan da ileriye yönelmeyi gerekli bulmaktadır.

Atatürk de, **inkılâp** kelimesini sık sık kullanmış, özellikle **ihtilâl** kelimesinden farkına dikkat çekmiştir. O, bu konuda şunları söylüyor:

“Türk inkılâbı nedir? Bu inkılâp ilk bakışta ima ettiği ihtilâl anlamından başka, ondan daha geniş bir değişikliği ifade etmektedir”.

Yine Atatürk, Türk inkılâbını şu veciz sözlerle ifade etmiştir:

“Uçurumun kenarında yıkık bir ülke... Türü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... Yıllar süren savaş... Ondan sonra içerde ve dışarıda saygı ile tanınan yeni toplum, yeni devlet ve bunları başarmak için aralıksız inkılâplar!... İşte, Türk genel inkılâbının kısa bir ifadesi...”

İnkılâp (devrim) hadisenin olabilmesi için de bazı şartların bir araya gelmesi gerekir. Bunlar:

- 1- Toplumun karşı karşıya kaldığı idarî, sosyal ve ekonomik bulunanlar.
- 2- Fikir hayatının gelişme göstermesi ve inkılâbı hazırlayıcı eserlerin verilmesi.

3- Lider ve kadro teşekkülü.

4- Tertip, disiplin, plân ve program.

Bugün **Türk inkılâbı** veya **Türk Devrimi** ile **Atatürk inkılâpları** veya **Atatürk devrimleri** kavramları üzerinde ayrı ayrı görüşler vardır:

İnkılâp veya **devrim** tanımına göre değişmektedir. Bazıları **inkılâp** kavramını Fransızca **Evolüsyon** karşılığında “iyiye doğru bir gelişme”;

bazıları ise, **Revolüsyon** anlamına ihtilâli de içine alan, köklü bir değişme, sürekli bir gelişme olarak almaktadır.

Atatürk devrimindeki inkılâpları (devrimleri), iki bölümde incelemek mümkündür:

1- Büyük zaferle biten ve Cumhuriyete kadar gelen Millî Mücadele ve Millî Kurtuluş dönemi.

2- Cumhuriyetle başlayan siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik devrimler.

Daha çok **Atatürk devrimleri** veya **Atatürk İnkılâpları** denince, başta Cumhuriyetin kurulması gelmek üzere, Atatürk'ün önderliğinde yapılan devrimler anlaşılmaktadır ki, buna **Türk Devrimi** de denilmektedir.

Atatürk devrimleri veya Türk devrimi **Kemalizm** veya **Atatürkçülük** olarak da adlandırılmaktadır. Bugün ileri bir kültür çağına atlayışımızın temelini teşkil eden, düşünce sistemi ve aksiyon olarak - mazlum milletlerin örnek aldığı - bir Atatürkçülük gerçeği bulunduğuna şüphe yoktur. Ortada, Büyük Ata'nın **biz bize benzeriz** sözleriyle özellik gösteren hedefi, yolu ve kılavuzu belirtilmiş bulunan **devrimlerle**, O'nun benimsediği ana ilkelere vardır.

Atatürk, yaptığı inkılâpların gayesini şöyle belirtir:

“Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamıyla modern ve bütün anlam ve şekilleriyle medenî (uygar) bir toplum haline ulaştırmaktır. İnkılâbımızın ana ilkesi budur”.

30 Ağustos 1924'de Dumlupınar'daki konuşmasında;

“Milletimizin hedefi, milletimizin ülküsü, bütün dünyada tam anlamı ile uygar bir insan topluluğu olmaktır... Uygarlık yolunda yürümek başarı yolunda, hayatın şartıdır.

Bu yol üzerinde duraklayanlar veya bu yol üzerinde ileriye değil, geriye bakmak bilgisizliğini ve dalgınlığını gösterenler, genel uygarlığın çökün seli altında boğulmaya mahkumdurlar” sözleriyle çağdaş uygarlığın kaçınılmaz bir hedef olduğunu göstermiştir.

O, milliyetçiliği yer yer milliyetperverlik deyimi ile kullanmakta ve Türk milliyetçiliğini şöyle tanımlamaktadır:

“**Türk milliyetçisi**, ilerleme ve gelişme yolunda ve milletlerarası ilişkilerde, bütün çağdaş milletlere paralel ve onlarla bir ahenkte yürümekle beraber, Türk milletinin özel karakterlerini ve başlı başına bağımsız niteliğini korumaktır.”

Atatürk, milliyetçilikte bencilliği değil, insancıl davranışı ve insanlığın mutluluğunu ön görmektedir.

Görülüyor ki, Türk milliyetçiliği veya Atatürk milliyetçiliği anlayışında **millî kültür** ve **çağdaşlaşma** esas olmakta ve devrimlerin amacı ile Türk milliyetçiliğinin amacı arasında bir ayrılık bulunmamaktadır.

I- Atatürk İnkılâpları (Devrimleri)

Bu dönemdeki yapılan inkılâpları beş grupta toplamak mümkün olup, alt basamaklarıyla beraber şöyle verebiliriz:

A) Siyasî alanda yapılan devrimler (İnkılâplar):

1- Saltanatın kaldırılması. (1 Kasım 1922)

2- Cumhuriyetin ilanı. (25 Ekim 1923)

3- Halifeliğin kaldırılması. (3 Mart 1924)

4- Yeni Türk devletinde anayasa hareketleri:

a) İlk anayasanın kabulünden önce çıkarılan anayasa niteliğindeki kanunlar.

b) 20 Ocak 1921 Anayasası. (Teşkilât-ı Esasîye)

c) 20 Nisan 1924 Anayasası. (İkinci anayasa)

5- Çok partili rejim denemeleri ve sonuçları.

B) Hukuk alanında yapılan inkılâplar:

1- Medenî kanununun kabulü. (17 Şubat 1926 – 6 Ekim 1926)

2- Ceza kanununun kabulü. (1 Mart 1926)

3- Hakimler kanununun kabulü. (3 Mart 1926)

4- Ticaret kanununun kabulü. (29 Mayıs 1926)

5- Borçlar kanununun kabulü. (8 Mayıs 1928)

6- İcra ve iflas kanununun kabulü. (24 Nisan 1929)

C) Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâplar:

1- Eğitim alanında yapılan inkılâplar:

- a) Eğitim ve öğretimin birleştirilmesi
- b) Latin harflerinin kabulü. (1 Kasım 1928)
- c) Üniversite reformu. (31 Mayıs 1933)

2- Kültür alanında yapılan inkılâplar:

- a) Türk tarihi alanında yapılan çalışmalar. (15 Nisan 1931)
- b) Türk dili alanında yapılan çalışmalar. (12 ... 1932)

D) Sosyal alanında yapılan inkılâplar:

- 1- Kılık-kıyafette değişiklik.
- 2- Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması.
- 3- Takvim, saat, ölçüler ve rakamlarda değişiklik.
- 4- Soyadı kanununun kabulü. (21 Haziran 1934)
- 5- Millî bayramlar ve tatil günlerinin belirlenmesi.
- 6- Kadın haklarının kabulü. (5 Aralık 1934)

E) Ekonomi ve sağlık alanında yapılan inkılâplar:

- 1- Ekonomik alanda yapılan çalışmalar.
- 2- Sağlık alanında yapılan çalışmalar.

Sonuç

Millî, demokratik, akılcı ve lâik, tek kelime ile batılı, bir dünya görüşünü memlekete yerleştirmek, devletin bütün kurumlarını bu görüşle yeniden düzenlemek Türk devriminin (inkılâbının) temel ilkesidir.

Milleti, sadece kurtarmak için değil, aynı zamanda ona ebedî ve özgür yaşama, gerek fikrî, gerekse, ruhî bakımdan kabiliyetlerini son haddine kadar geliştirme imkânlarını sağlama uğrunda milletçe yapılmış olan bu ilerici hareketin önderi Kemal Atatürk'tür.

Gerçekten Atatürk devrimleri de her şeyden önce, devrimizde cereyan etmekte olan büyük bir tarihî ve sosyal hareketin bir bölümüdür, bir görünüşüdür. Yani modernleşme, batıda veciz ifadesini bulan modern uygarlığa dayalı, modern kültürü almaktır.

Atatürk'ün, **istiklâl** ve **cumhuriyetimizi** en büyük emanet olarak bıraktığı düşünülürse; hepsini Türkiye Cumhuriyetini koruma, kollama ve yüceltmede dayanılacak esaslar olarak kabul etmek mümkündür.

Atatürk, Gençliğe Hitabesinin başında şu ifadeleri özellikle belirtip, **istiklâl** ve **cumhuriyeti** neden gençliğe emanet ettiğini anlamak mümkündür. Şöyle ki;

“Bugün ulaştığımız sonuç, asırlardan beri çekilen millî felaketlerin yarattığı uyanıklığın eseri ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir ve bu sonucu Türk gençliğine emanet ediyorum” sözleriyle hitabete başlıyor.

Şunu unutmamak gerekir ki; eğitimin asıl amacı, kişide davranış değişikliği meydana getirmektir.

Modern eğitim ise **dünü koruyup, bugünü yaşayacak, yarın güvence altına almak ve değerlendirecek**; yetiştirilecek neslin **kimlikli, kişilikli** ve **kendine güvenen** olması hedeflerince, **cumhuriyet** ve **demokrasi** kavramı ile Atatürk devrimleri bu anlamda değer bulmaktadır.